



Transversal Model
for Migrants



Erasmus +

ИНСТРУМЕНТАРИУМ ЗА МИГРАНТИ

Раздел б) ВЗЕМАНЕ НА РЕШЕНИЯ УМЕНИЯ ЗА ПОДКРЕПА НА МИГРАНТИ

2018-1-FR01-KA202-048007



Transversal Model for Migrants



Le Portage Salarial



Center for Social
Innovation





СЪДЪРЖАНИЕ

ОСНОВНИ ПОНЯТИЯ	3
Раздел б) ВЗЕМАНЕ НА РЕШЕНИЯ	4
Процесът на вземане на решения в 7 лесни стъпки	5
Стилове на вземане на решения	6
Ефективно и ефикасно вземане на решения	9
Споделяне на преживявания	10
Справяне с предизвикателства при вземане на решения	11
Етичен начин на вземане на решения	14
Моделът PLUS на вземане на решения	16
Себерефлексия и приключване	18





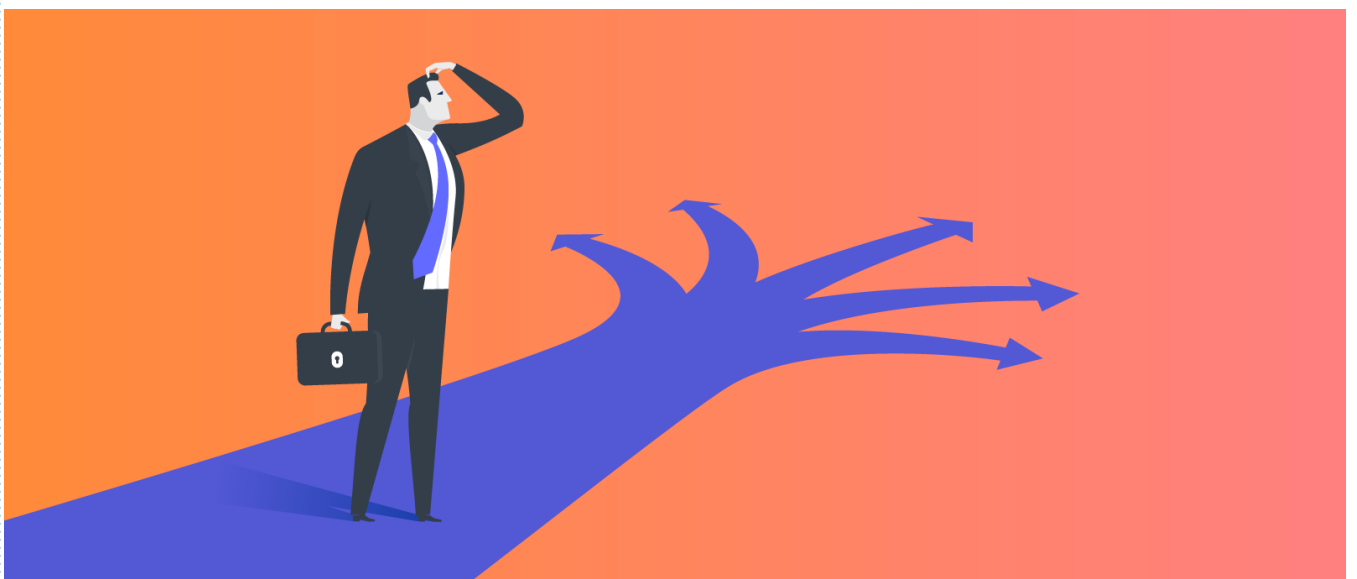
ОСНОВНИ ПОНЯТИЯ

ЕКР	Европейската квалификационна рамка е инструмент, структуриран в осем нива, с помощта на който могат да се разберат и сравнят квалификациите в различните държави и от различните образователни и обучителни системи.
ЕКР ниво 5	Квалификациите в ЕКР ниво 5 са създадени, за да помогнат за повишаване на квалификацията на вече заети лица като им предостави по-високо ниво на технически, трансверсални и/или управленски умения.
Насоки	Съвети, които насърчават наученото да бъде приложено на практика.
Знания (ниво 5)	Това са специализирани, фактологични и теоретични знания в дадена професионална или учебна сфера и осъзнатост за границите на тези знания.
Резултати от обучението	Резултатите от обучението представляват твърдения, които описват важни и съществени знания, които трябва да бъдат усвоени и които могат да бъдат надеждно демонстрирани в края на обучението. Учебните резултати в ЕКР са описани от гледна точка на знания, умения, отговорност и автономност.
Отговорност и автономност (ниво 5)	Средства за упражняване на управление и супервизия в контекста на работни или учебни дейности, в които съществува непредвидима промяна и развиване на умения за самостоятелно справяне и справяне на другите.
Умения (ниво 5)	Представляват обширен набор от когнитивни и практически умения, необходими за разработване на креативни решения за абстрактни проблеми.





Раздел б) ВЗЕМАНЕ НА РЕШЕНИЯ





Дейност 1.

Умения за подкрепа на мигранти
Заглавие на раздела: Вземане на решения Заглавие на подраздела: Управление на решенията

ЗНАНИЯ	УМЕНИЯ	ОТГОВОРНОСТИ
В края на този раздел обучаемите ще могат...		
K1. Да научат какво представлява процесът на вземане на решения.	S1. Да се научат как да идентифицират нуждата за вземане на решение.	R1. Да се научат как да прилагат стъпките за вземане на решения.
K2. Да разберат защо вземането на решения е важно в съвременния пазар на труда.	S2. Да упражнят стъпките в процеса на вземане на решения.	R2. Да се научат как ефективно да вземат решения.
K3. Научат различните стъпки в процеса на вземане на решения.		

Име на дейността:	Процесът на вземане на решения в 7 лесни стъпки
Вид дейност:	Насоки и препоръки
Препратка:	Университет Конкордия – Сейнт Поул (https://online.csp.edu/blog/business/decision-making-process)
Продължителност:	60 минути
Брой участници:	Няма специфичен брой
Описание на дейността:	Целта на тази дейност е да предостави теоретична основа за необходимостта и полезността от вземането на ефективни решения.
Препоръки:	Тази дейност може да бъде първата дейност от обучението по вземане на решения.
Приложение:	7-те стъпки на вземане на решения могат да се намерят в IO4.





Дейност 2.

Умения за подкрепа на мигранти
Заглавие на раздела: Вземане на решения Заглавие на подраздела: Управление на решенията

ЗНАНИЯ	УМЕНИЯ	ОТГОВОРНОСТИ
В края на този раздел обучаемите ще могат ...		
K1. Да научат, че съществуват повече от един възможни начина за вземане на решения.	S1. Да опитат да вземат решения като използват различни стилове.	R1. Да вземат предвид интересите на другите хора в процеса на вземане на решение.
K2. Да се запознаят с различни стилове на вземане на решения.	S2. Да открият кой стил на вземане на решения им пасва най-добре.	R2. Да поемат отговорност за решението което вземат.

Име на дейността:	Стилове на вземане на решения
Вид дейност:	Въображаем сценарий
Препратка:	Malhotra, S. (2018). 4 стила на вземане на решения: Ръководство за лидери. Налично на: https://study.com/academy/lesson/decision-making-styles-directive-analytical-conceptual-and-behavioral.html
Продължителност:	60 минути
Брой участници:	Няма специфичен брой
Описание на дейността:	<p>Съвременният пазар на труда е все по-изискващ, което все повече затруднява способността на работодателите и служителите да вземат ефективни и етични решения. Целта на тази дейност е да помогне на обучаемите да разпознаят различните възможни начини за вземане на решения. Потребителите трябва да прочетат сценария и да се опитат да рефлектират върху собствения си стил на вземане на решения, на база на предоставените в края въпроси.</p> <p>Сценарий:</p> <p>Сценарият се развива в супермаркет в Европейска столица, който е собственост на семейство мигранти от азиатска държава и продава както местна, така и внесена продукция. Бизнесът им е повлиян от общата финансова криза, която засяга цялата страна. В резултат на това продажбите намаляват и се налага да работят повече часове, за да изкарат достатъчно пари, с които да покрият разходите за бизнеса.</p> <p>През последните няколко месеца много емигранти от африканските държави са се настанили да живеят в квартала. Много от тях посещават супермаркета. За тях обаче е трудно да общуват със собствениците, тъй като не говорят местния език, освен това английският им не е на добро ниво. Освен това емигрантите постоянно питат за продукти от родната им страна и собствениците на магазина обещават да проучат възможността за внасяне на такива продукти. За целта обаче е необходимо да инвестират значителен капитал, за да могат да направят такава крачка, а резултатите са несигурни. Необходимо е да отделят много време, за да</p>





намерят доставчици и да сключат сделка за закупуване на продуктите на ниска цена, за да могат да ги продадат на конкурентни цени така че да привлекат нови клиенти. Също така е необходимо да похарчат значителна сума пари, за да закупят нови продукти, за които нямат гаранция, че ще могат да продадат.

Има предложение да се наеме имигрант от Африка, който говори английски, както и родния език и съответно ще може да комуникира с новите клиенти, ще може да предлага нови продукти на база на нуждите на клиентите. Това обаче означава, че собствениците на магазина ще трябва да плащат допълнителна заплата, а те не са сигурни че биха могли да си го позволят.

Поради всички тези обстоятелства, предстои да се проведе среща, в която да се обсъдят вариантите за по-нататъшни действия. Въпреки че са едно семейство, всеки от членовете на семейството има различен характер както и различен начин на мислене и вземане на решения.

Стъпка 1: Семейната среща започва с описание на ситуацията. Всеки член на семейството описва ситуацията от различна перспектива.

Стъпка 2: Всеки член на семейството дава предложения на база на своя стил на вземане на решения.

Стъпка 3: Между членовете на семейството съществуват някои конфликти.

Стъпка 4: Семейството обсъжда всички варианти и се опитва да вземе решение.

Стъпка 5: Семейството успява да вземе решение въпреки факта, че всеки член си има собствено мнение и собствен стил на вземане на решения.

Роли:

Персонаж 1: Човекът използва директивен стил на вземане на решения. Този човек представя плюсовете и минусите на ситуацията на база на това което знае за ситуацията. Такъв човек е много рационален и има ниска поносимост към неяснотата и неопределеността. Решенията му по-скоро се базират на собствените му знания, опит, логична обосновка, отколкото на търсене на допълнителна информация от другите.

Персонаж 2: Човекът използва аналитичен стил на вземане на решения. Този човек прави преглед на голямо количество информация преди да предприеме действие. Ще търси информация и ще се консултира с другите, за да потвърди или да отрече онова, което знае. Тези хора имат високо ниво на търпимост към неяснотата и неопределеността и са много адаптивни, но обичат да контролират повечето аспекти от процеса на вземане на решения.

Персонаж 3: Човекът използва концептуален стил на вземане на решения. Този човек използва социален подход, който включва творческо мислене и сътрудничество, и взема предвид широк набор от перспективи. Тези хора са ориентирани към постиженията и обичат да мислят в перспектива когато вземат важни решения.

Персонаж 4: Човекът използва поведенчески стил на вземане на решения. Този човек се опитва да направи така, че всички да работят добре заедно. Ориентиран е към групата и се опитва да се увери, че групата разполага с опциите, които са на разположение за нея. След което групата обсъжда плюсовете и минусите на всеки избор.





	<p>Рефлексивни въпроси:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Идентифицирате ли се с някой от стиловете на вземане на решения? • Имате ли един специфичен стил на вземане на решения или следвате различни подходи, в зависимост от ситуацията? • Какви са предизвикателствата при вземането на решение, на база на различните стилове на вземане на решения при различните хора? • Какви са преимуществата от това да се вземат предвид различните мнения? • До каква степен е възможно да се комбинират различните стилове на вземане на решения, за да се вземе ефективно и етично решение? • Какво е основното заключение от участието в тази ролева игра? • Какви умения придобихте от научаването на различните стилове на вземане на решения?
Препоръки:	Тази дейност може да бъде втора дейност в обучението по вземане на решения.
Приложение:	4-те стила на вземане на решения могат да бъдат намерени в IO4.





Дейност 3.

Умения за подкрепа на мигранти
Заглавие на раздела: Вземане на решения Заглавие на подраздела: Управление на решенията

ЗНАНИЯ	УМЕНИЯ	ОТГОВОРНОСТИ
В края на този раздел обучаемите ще могат ...		
K1. Да научат, че процесът по вземане на решения е комплексен и се влияе от различни фактори.	S1. Да се научат да идентифицират факторите, които оказват влияние на процеса на вземане на решения.	R1. Да вземат ефективни решения в ежедневието.
K2. Да разбират въздействието на личността, ценностите, и обществените очаквания в процеса на вземане на решения.	S2. Да рефлектират върху собствените си решения и да се научат как да контролират...	R2. Да бъдат ефективни в справянето с ежедневните ситуации.

Име на дейността:	Ефективно и ефикасно вземане на решения
Вид дейност:	Казус
Препратка:	O'Neil, E. (2016). Ефективно и ефикасно вземане на решения. CA Today. Налично на: https://www.icas.com/ca-today-news/5-decision-making-methods .
Продължителност:	60 минути
Брой участници:	Няма специфичен брой
Препоръки:	Тази дейност може да бъде трета по ред.
Приложение:	Насоките за ефективно и ефикасно вземане на решения могат да бъдат намерени в IO4.





Дейност 4.

Умения за подкрепа на мигранти
Заглавие на раздела: Вземане на решения Заглавие на подраздела: Управление на решенията

ЗНАНИЯ	УМЕНИЯ	ОТГОВОРНОСТИ
В края на този раздел обучаемите ще могат ...		
K1. Да се поучат от опита на всеки от участниците.	S1. Да идентифицират позитивните и негативните резултати на дадено решение.	R1. Да поемат отговорност за негативните последици от своите решения.
K2. Да разберат, че всяко решение може да има както позитивни, така и негативни резултати.	S2. Да вземат предвид възможните негативни последици преди да вземат дадено решение.	R2. Да демонстрират емпатия към хора, които са взели грешни решения.

Име на дейността:	Споделяне на преживявания
Вид дейност:	Разказване на история
Препратки:	-
Продължителност:	60 минути
Брой участници:	Не е уточнен
Описание на дейността:	След запознаване със стъпките и стиловете за вземане на решения и след придобиване на умения за ефективно и ефикасно вземане на решения, обучаемите ще бъдат по-склонни да споделят своите житейски преживявания. Всеки от тях може да разкаже кратка история на приятелите си за решение, което са взели в живота си, което е имало позитивен и/или негативен резултат. Приятелите им трябва да слушат внимателно и да предоставят обратна връзка. Този процес на себerefлексия ще послужи като източник на обмяна на насоки и препоръки за вземане на решения отговорно и ефективно.
Препоръки:	Тази дейност може да бъде приключващия раздел на първия подраздел.
Приложение:	-





Дейност 5.

Умения за подкрепа на мигранти
Заглавие на раздела: Вземане на решения Заглавие на подраздела: Отговорно действие

ЗНАНИЯ	УМЕНИЯ	ОТГОВОРНОСТИ
В края на този раздел обучаемите ще могат ...		
K1. Да научат, че събирането на достатъчно информация е от съществено значение преди да се вземе решение.	S2. Да идентифицират всички възможни предизвикателства преди да вземат решение.	R1. Да дефинират даден проблем преди да вземат решение.
K2. Да разбират, че процесът на вземане на решения може да е предизвикателен, но също така е много възнаграждаващ.	S2. Да се справят с трудностите, които могат да възникнат в процеса на вземане на решения.	R2. Да имат увереност в процеса на вземане на решения.

Име на дейността:	Справяне с предизвикателствата в процеса на вземане на решения
Вид дейност:	Сравняване и съпоставяне
Препратки:	Университет Конкордия, Сейнт Поул, https://online.csp.edu/blog/business/decision-making-process
Продължителност:	60 минути
Брой участници:	Не е уточнен
Описание на дейността:	<p>Процесът на вземане на решения може да бъде доста предизвикателен тъй като е индивидуален процес, който може да бъде повлиян от множество фактори, както вътрешни така и външни. Важен външен фактор е наличната информация, която обаче може да бъде повлияна от личното търсене и оценка на отделния индивид. Дейността включва 2 сходни казуса, които обучаемите трябва да сравнят и съпоставят, за да разберат колко важно е да се разполага с адекватна информация, за да се вземе ефективно решение.</p> <p>Вариант 1:</p> <p>ИТ компания е изправена пред финансови проблеми в своята държава, особено след въведените промени в данъчната система. Поради тази причина, собственикът обмисля възможността за прехвърляне на компанията в чужбина.</p> <p>Рефлексивни въпроси:</p> <ul style="list-style-type: none"> Възможно ли е да се вземе ефективно решение при гореизброените факти?





- Предоставената горе информация адекватна ли е, за да се вземе решение?
- Смятате ли, че информацията може е недостатъчна, за да се вземе решение?
- Какво решение бихте взели на база на посочените горе факти?

Вариант 2:

ИТ компания е изправена пред финансови проблеми в своята държава, особено след въведените промени в данъчната система. Собственикът е наложил намаляването на заплатите на много от служителите, а от други е помолил да работят извънредни часове, но това отношение оказва влияние на работното представяне на служителите и удовлетвореността от работата. Много от служителите изпитват емоционален стрес и физическо прегаряне и разпространяват негативни слухове по отношение на компанията. Поради тази причина работодателят обмисля да прехвърли компанията в чужбина, в държава с по-добре устроена данъчна система. Едно от основните предложения е да се отиде в държава където ИТ не са добре развити и няма много ИТ компании на пазара, така че конкуренцията ще бъде значително по-слаба. Въпреки това, разходите за живеене са по-високи, което ще наложи собственикът да плаща по-големи сметки (например за електричество), и ще се наложи да дава на служителите си по-високи заплати или да им предложи конкурентен пакет за преместване. Освен това, пазарът в тази държава може да не е подготвен за оперирането на такава голяма компания, така че това е рисковано решение. Въпреки това обаче, официалният език на тази държава е същият като в държавата на работодателя, което ще улесни нещата по отношение на комуникацията, подбора на персонал и цялостното функциониране. Някои от служителите дори имат роднини в съответната държава, така че възможността да се преместят по-близо до тях може да е допълнителен стимул. Въпреки този факт, бюрокрацията в потенциалната нова държава е тежка и може да отнеме месеци компанията да се премести там и да започне да оперира. Въпреки това тази страна се счита за добър вариант тъй като има сходна култура и начин на живот и служителите ще могат лесно да се адаптират. Въпреки сходната култура, за някои от служителите ще бъде трудно да се преместят, поради семейни или други задължения.

Рефлексивни въпроси:

- Възможно ли е да се вземе ефективно решение предвид гореизброените факти?
- Посочената информация адекватна ли е, за да се вземе решение?
- Смятате ли, че информацията е твърде много, за да може човек да се справи с нея?





	<ul style="list-style-type: none"> • Какво решение бихте взели на база на посочените горе факти?
Препоръки:	Тази дейност би могла да бъде първа във втория подраздел.
Приложение:	Потенциалните предизвикателства в процеса на вземане на решения могат да бъдат намерени в IO4.



**Дейност 6.**

Умения за подкрепа на мигранти
Заглавие на раздела: Вземане на решения Заглавие на подраздела: Отговорно действие

ЗНАНИЯ	УМЕНИЯ	ОТГОВОРНОСТИ
В края на този раздел обучаемите ще могат ...		
K1. Да се запознаят с правилата за етично вземане на решения.	S1. Да проучат дали дадено решение включва избор между „добра“ и „лоша“ алтернатива.	R1. Да си признаят, че решението е било грешно или не е сработило както се е очаквало.
K2. Да разберат, че решенията имат краткосрочни и дългосрочни последици.	S2. Да изберат „най-доброто“ възможно решение измежду много други.	R2. Да поемат пълна отговорност за решението си и последиците от него.

Име на дейността:	Етично вземане на решения
Вид дейност:	Насоки и препоръки
Препратки:	Velasquez, M., Moberg, D., Meyer, M.J., et al. (2009). Рамка за етичен начин на вземане на решения. Markkula Center for Applied Ethics at Santa Clara University. Може да намерите тук: https://www.scu.edu/ethics/ethics-resources/ethical-decision-making/a-framework-for-ethical-decision-making/
Продължителност:	60 минути
Брой участници:	Не е уточнен
Описание на дейността:	Обучаемите ще се запознаят с етични правила, които трябва да се следват преди да се вземе решение. След това ще бъдат помолени да мислят за решението, което скоро ще трябва да вземат и ще им бъдат предоставени насоки под формата на въпроси: <ul style="list-style-type: none"> • Кой вариант ще доведе до най-доброто и ще причини най-малко вреда? (Утилитарен подход) • Кой вариант уважава до най-голяма степен правата на всички заинтересовани страни? (Подходът на правото) • Кой вариант третира хората равноправно? (Справедливият подход) • Кой вариант най-добре служи на общността като цяло, не само на отделни членове? (Подходът на общото благо) • Кой вариант ме води към това да се държа като човека, който бих искал да бъда? (Подходът на добродетелта)





	След като помислят за това, те ще споделят своите мисли и потенциални решения в обща дискусия със своите приятели или семейство.
Препоръки:	Тази дейности може да бъде втора в този подраздел.
Приложение:	Рамката за етично вземане на решения може да бъде намерена в IO4.





Дейност 7.

Умения за подкрепа на мигранти
Заглавие на раздела: Вземане на решения Заглавие на подраздела: Отговорно действие

ЗНАНИЯ	УМЕНИЯ	ОТГОВОРНОСТИ
В края на този раздел обучаемите ще могат ...		
K1. Да научат модела PLUS за вземане на решения.	S1. Да упражняват своите умения за вземане на решения.	R1. Да избират между лесно решение и етично решение.
K2. Да разберат полезността от внимателното планиране на процеса на вземане на решения.	S2. Да приложат модела PLUS във всекидневните житейски ситуации.	R2. Да се вдъхновят взаимно за вземане на етично решение.

Име на дейността:	Моделът PLUS за вземане на решения
Вид дейност:	Работна задача
Препратки:	Forsey, C. (2018). How to Practice Ethical Decision Making at Work. Може да бъде намерено тук: https://blog.hubspot.com/marketing/ethical-decision-making
Продължителност:	60 минути
Брой участници:	Не е уточнен
Описание на дейността:	<p>Вземането на решения е процес, който изисква лична отговорност, както и следването на някои етични правила. Целта на дейността е да запознае участниците с функционален модел за вземане на решения, следвайки конкретни стъпки и отговаряйки на някои важни въпроси.</p> <p>Работна задача:</p> <p>Участниците трябва да си представят, че са граждани на трети страни, които преди няколко месеца са се преместили да живеят в европейски град. Понастоящем работят в голям магазин тип склад. Работят дълги часове и заплатите им не са удовлетворяващи предвид високите разходи за живот. Оглеждайки се за по-добра работа получават предложение за работа с по-висока заплата, но не са сигурни дали работата е подходяща за тях. Не са обсъждали възможността за повишение на заплатата със своя началник. Подписали са трудов договор, според който нямат право да работят на пълен или половин работен ден в друга компания, паралелно на работата им в склада. Освен това, ако планират да напуснат, трябва да предоставят едномесечно предизвестие на работодателя си. Тъй като не са сигурни за новата работа, те обмислят да започнат работа на другото място паралелно – вечерите и през уикендите, без договор и без осигуровки, за да могат</p>





	<p>да вземат подходящото решение и да изберат работата, която най-добре им пасва.</p> <p>Участниците трябва да вземат хипотетично решение на база на Модела PLUS (Forsey, 2018):</p> <p>P = Политики и процедури (Това решение в синхрон ли е с политиките на компанията?)</p> <p>L = Легално (Това решение нарушава ли някой закон или разпоредба?)</p> <p>U = Универсално (Това решение в синхрон ли е със същностните ценности и културата на компанията? По какъв начин е свързано с нашите организационни ценности?) S = Аз-а (Това решение съвпада ли с моите стандарти за справедливост и честност?)</p> <p>Рефлексивни въпроси:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Колко често срещате подобни ситуации в ежедневието си? • По-лесно ли ви е да насочвате другите как да вземат решения, вместо самите вие да го правите? • Моделът PLUS функционален ли е? Може ли да се прилага в ежедневни ситуации?
<p>Препоръки:</p>	<p>Тази дейност може да се проведе индивидуално или групово.</p>
<p>Приложение:</p>	<p>Моделът PLUS за вземане на решения може да бъде намерен в IO4.</p>





Дейност 8.

Умения за подкрепа на мигранти
Заглавие на раздела: Вземане на решения Заглавие на подраздела: Отговорно действие

ЗНАНИЯ	УМЕНИЯ	ОТГОВОРНОСТИ
В края на този раздел обучаемите ще могат ...		
K1. Да обобщят знанията, които са придобили в този раздел.	S1. Да прилагат придобитите знания в ежедневието.	R1. Да разпознават приноса на другите в своя процес на вземане на решения.
K2. Да разбират комплексността и важността на процеса на вземане на решения.	S2. Да задават добър пример за етично вземане на решения.	R2. Да разработят личен „комплект“ от умения за вземане на решения.

Име на дейността:	Себереклексия и заключение
Вид дейност:	Насоки и препоръки
Препратки:	-
Продължителност:	60 минути
Брой участници:	Не е уточнен
Описание на дейността:	При приключване на раздела, обучаемите ще бъдат помолени да рефлектират върху знанията, уменията и компетентностите, които са придобили и взаимно да се вдъхновят в това да изградят своето бъдеще на база на етични, ефективни и ефикасни решения.
Препоръки:	Тази дейност трябва да бъде последна.
Приложение:	-





TRANSVERSAL PROJECT FOR MIGRANTS



Erasmus +

Transversal Project for Migrants, 2018-1-FR01-KA202-048007, has been funded with support from the European Commission. The desk report content reflects the views only of the author, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.